

T A
Č R

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Problematika německých hrobů v ČR: návrh komplexního přístupu

Předběžná tržní konzultace – prezentace rezortu

Technologická agentura ČR, Praha

25. 6. 2020

Výchozí situace

- V r. 2016 vznikla z podnětu německé menšiny v ČR při Radě vlády pro národnostní menšiny Úřadu vlády **Pracovní skupina pro řešení situace německých (a dalších) hrobů na hřbitovech v ČR („PSF“)** – problematika civilních, nikoliv válečných hrobů /ty v gesci MO ČR/
- **Členové PSF:** Rada vlády pro národnostní menšiny ÚV ČR a zainteresované rezorty (**MMR** – pohřebnictví, **MK** – památková péče, **MZV** – zahraničně-politický rozměr, MF, MZe) a další instituce (Asociace krajů, Svaz měst a obcí, Židovská obec aj.), **předseda:** Martin Dzingel, prezident Shromáždění německých spolků v ČR
- **Činnost PSF:** „Příručka pro obce k péči o opuštěné německé a další hroby na hřbitovech v ČR“, publikovaná MMR ČR v r. 2017; pracovní výjezdy do jednotlivých (příhraničních) krajů ČR za účasti regionálních badatelů s cílem terénního průzkumu konkrétních hřbitovů, naposledy Liberecký kraj v červnu 2019

Současný stav

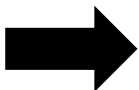

- **Neutěšená situace německých hrobů** na území ČR – podrobný popis viz „Příručka pro obce“ a „Soupis pohřebišť s německými hroby v ČR“, součást Zprávy o situaci národnostních menšin za rok 2017 – popisuje zhruba 490 německých pohřebišť s několika tisíci hroby (nelze vyčíslit), informace též sborník ze semináře „Svědkové historie“ (14.-16. května 2004, Horní Planá), vydal Spolek Adalberta Stiftera v Mnichově v r. 2006 v NJ
- **Rozdíly v přístupu místních samospráv ke správě německých hrobových míst** – někde příkladná péče obcí, občanských spolků či krajanů, na většině míst však hroby poničené, rozebrány na stavební materiál, kovové prvky zcizeny, vandalismus
- **Současné možnosti finanční podpory péče o hroby** – speciální dílčí programy MMR, MZ a MK + Česko-německý fond budoucnosti – program „Obnova památek“ – spíše však pro architektonicky významná hrobová místa (je potřeba posudek NPÚ); v jednání je nově paralelní pilotní projekt ČNFB za cca. 1 mil. Kč, který by mohl posloužit jako "praktické cvičení" ohledně sanací a poskytnout tvůrcům studie vodítko pro druhou fázi projektu (*co a za jaké prostředky je realistické očekávat při sanaci hrobů*).

- **Závazek péče o německé hroby** vyplývá z česko-německé Smlouvy o dobrém sousedství a přátelské spolupráci z r. 1992:
 - Článek 24, odst. 3 – Smluvní strany /ČR a SRN/ budou **pečovat zejména o místa a kulturní památky nacházející se na jejich území, připomínající události, kulturní a vědecká díla druhé strany**, a umožní k nim přístup. Uvedená místa a památky jsou zákonem chráněny.
 - Článek 30, odst. 1 - Smluvní strany prohlašují, že **československé a německé hroby, nacházející se na jejich území, budou stejným způsobem uctívány a chráněny**; péče o ně bude umožněna. Odst. 2 – Hroby československých, resp. Německých obětí válek a panování násilí, nacházející se na jejich území, požívají právní ochrany a jsou zachovávány; jejich registrace a péče o ně bude umožněna. Odst. 3 – Smluvní strany budou podporovat spolupráci mezi organizacemi, příslušnými pro péči o tyto hroby.

Morální závazek - člen PSF, bývalý řed. Muzea Chomutov Stanislav Děd: *„Nejde jen o zastavení devastace hrobů a hřbitovů, ale především o změnu postoje ke kulturně historickým památkám, které německé hroby představují. Jedná se o poslední hmotné památky na německou menšinu u nás, jakousi „kamennou knihu“ na území ČR“.*

Shoda na potřebě komplexního výzkumu stavu německých hrobových míst na území ČR a podkladů pro možné zřízení finančního nástroje pro sanace a rekonstrukce hrobů

Cíle a výstupy projektu

- Projekt aplikovaného výzkumu by v první fázi by byla **výzkumná zpráva** - komparace se srovnatelnými státy, analýza dostupných finančních zdrojů a srovnání přístupů obcí a krajů a **návrh komplexního přístupu k sanaci německých hrobů v ČR**, včetně odhadu nákladů
- Výstupem druhé fáze projektu by bylo **vytvoření přehledu počtu a stavu německých hrobů na území ČR ve formě odborné mapy**, včetně stručného kulturně-historického a památkově-stavebního popisu
- Mapa a zpráva by se poté staly podkladem pro rezorty státní správy a **další postup PSF ve věci návrhu vytvoření možného finančního nástroje pro péči o hroby** např. formou zvláštní přímé finanční podpory vlády (na základě usnesení vlády, např. prostřednictvím projektového programu Česko-německého fondu budoucnosti) či zřízení speciálního rezortního dotačního programu.
- **Děkujeme za pozornost! – Q & A**